

Elektroodpad - rady, jak zacházet s vysloužilou elektronikou

Potřebujete se zbavit staré ledničky, televize či vysloužilé počítačové techniky? V první řadě je třeba si uvědomit, že elektroodpad nepatří do normálního koše či na skládku. Likvidace elektroodpadu ale není nijak složitá, v tomto článku vám povíme, jak na to.

Co je vlastně elektroodpad?

Nejprve si ale pojdme ujasnit základní otázku, co si představit pod pojmem **elektroodpad**. Zjednodušeně lze říci, že elektroodpadem je zařízení, které se buď dá zapojit **do elektrické zásuvky**, nebo funguje **na baterie**. A to včetně jednotlivých konstrukčních a spotřebních dílů, které jsou součástí elektrického zařízení.

Co všechno je elektroodpad podle zákona:

- **velké domácí elektrospotřebiče** - chladničky, pračky, myčky, sporáky, mikrovlnné trouby, apod.
- **malé domácí elektrospotřebiče** - vysavače, žehličky, kávovary, topinkovače, apod.
- zařízení informačních technologií a **telekomunikační zařízení** - mobily, notebooky, tiskárny, kalkulačky, apod.

- **spotřebitelská zařízení** – televizory, videokamery, hi-fi rekordéry, apod.
- **solární panely**
- **osvětlovací zařízení** – žárovky, trubicové zářivky, výbojky, apod.
- elektrické a **elektronické nástroje** – vrtačky, pily, zahradní technika
- hračky, vybavení pro volný čas a sporty
- **lékařské přístroje**
- **přístroje pro monitorování** a kontrolu – detektory kouře, termostaty, apod.
- **výdejní automaty** – na nápoje, peníze, apod.

Abyste lépe rozeznali, co patří mezi elektroodpad a co ne, tak od roku 2005 musí mít každý **elektrospotřebič** speciální označení, na kterém je **přeškrtnutá a podtrhnutá popelnice**. Toto označení vás upozorňuje, že jde o odpad, který nepatří do běžného kontejneru, ale musí být tříděn odděleně.

Elektroodpad rychle přibývá

Žijeme v moderní konzumní společnosti, kdy často novými věcmi **nahrazujeme** ty staré, přestože byly ještě funkční. A to se týká hlavně elektrospotřebičů a jiných elektrických zařízení. V této oblasti totiž dochází stále k novým a novým inovacím a nikým nechtěný **elektroodpad** tak rychle přibývá. Ve vyspělých zemích Evropské unie roste dokonce množství elektroodpadu až **tříkrát rychleji** než ostatní odpad!

Důležitá je tak **recyklace elektroodpadu**, díky které se některé části elektrospotřebiče mohou opětovně využít. Jedná se například o kovy typu mědi, cínu, hliníku a zinku, v krajním případě i o zlato. Existují ale i další důvody, proč je prospěšná recyklace elektroodpadu.

Komu recyklací elektroodpadu tím prospějeme?

Hlavně životnímu prostředí, a tím pádem i sami sobě. Elektroodpad totiž nepatří na obyčejné skládky, protože tento druh odpadu může obsahovat mnoho **nebezpečných látek**, které by se mohly dostat do půdy, podzemních vod či do ovzduší – jedná se například o **rtuť**, kadmium, olovo, ftaláty, arzen, chrom, bromované zpomalovače hoření, apod. Kromě toho likvidace elektroodpadu formou umístěním na normální skládku zde zabírá místo pro běžný komunální odpad.

Recyklace elektroodpadu a její pravidla

Zmínili jsme už rok 2005, odkdy musí být **elektrospotřebiče označeny speciálním symbolem**. A od té doby také odstartoval systematický **zpětný odběr starých elektrických zařízení**. Přesto i po několika letech končí drobný elektroodpad v běžném koši.

Pro zpětný odběr elektrospotřebičů slouží například **sběrné dvory**, kam se vozí hlavně **velká elektrická zařízení** (můžete zde ale samozřejmě nechat i drobné elektrospotřebiče). Recyklace elektroodpadu poté zůstává na specializované **recyklační firmě**. Za odevzdání elektrospotřebiče na místo zpětného odběru nebudete platit žádné poplatky z toho důvodu, že při koupi nových elektrospotřebičů je k ceně výrobku připočítán tzv. **recyklační poplatek**.

Sběrným místem se ale kromě sběrných dvorů rozumí také **mobilní svozy** či **prodejny s elektrotechnikou**, kam můžete donést vysloužilý elektrospotřebič. Pro drobné elektrospotřebiče, akumulátory či baterie slouží také **speciálně označené kontejnery** (často červené barvy), které se nachází ve městech a obcích. V České republice je nyní dohromady více než **12 000 sběrných míst**.

Kdo se stará o recyklaci elektroodpadu?

Kolektivní systém pro **zpětný odběr elektrospotřebičů** provozuje firma ELEKTROWIN, jejíž akcionáři jsou přední výrobci velkých a malých spotřebičů. Tato firma spolupracuje mimo jiné s více než 1 200 sběrnými dvory, kromě toho také realizovala prospěšné projekty pro **sběr elektroodpadu**. Jedná se o školní projekt **Recyklohraní**, aneb Uklidíme si svět, ve kterém se snaží žáci sebrat co nejvíce elektroodpadu. Škola, která nashromáždí největší množství, získá od firmy učební pomůcky, sportovní potřeby či různé výlety. Dále také probíhá projekt **Recyklujte s hasiči**. V něm vždy místní sbor dobrovolných hasičů organizuje sběrné akce elektroodpadu a za elektrospotřebiče předané specializované recyklační firmě dostává finanční odměnu.

Ekologická likvidace elektroodpadu spadá také pod kompetenci firmy ASEKOL. Ta se zaměřuje na sběr drobného elektroodpadu a po republice umisťuje speciální červené kontejnery. V roce 2010 bylo instalováno více než 100 těchto kontejnerů. O ekologicky šetrnou likvidaci vysloužilých **osvětlovacích zařízení** se dále stará firma EKOLAMP.

Je sběr elektroodpadu pomoc životnímu prostředí, nebo pouhý byznys?

Nic však není černobílé a obecně pomoc v dnešní době nebývá často altruistická. Jako v každém jiném odvětví podnikání se najdou tací, kteří se snaží z minima vytěžit maximum. A tak se občas stává, že **elektroodpad** skončí stejně na obyčejné skládce, přestože byl dopraven na místo zpětného odběru. Jak je to možné? Z elektrického zařízení se totiž vymontují **zpeněžitelné části** a zbytek spotřebiče se zahodí. Kontrolní orgány se tomuto jednání samozřejmě snaží zabránit, není to však lehký úkol.

Ohledně **recyklace elektroodpadu** je také třeba zmínit, že se jeho velké množství vyváží ke zpracování do rozvojových zemí Afriky a Asie. Například do Ghany se ročně naveze zhruba **600 kontejnerů elektroodpadu**, který je oficiálně vykázán jako použitá elektrotechnika. Jenže elektroodpad v takovém množství se zde nedokáže v celém objemu ekologicky zpracovat, a tak je někdy prodáván, rozebírán, uskladňován či spalován. Podobně je tomu například také v Číně, Pakistánu, Indii či Srí Lance. Na to upozorňuje především evropský projekt **makeITfair**, které má za cíl vzdělávat populaci napříč Evropou o nehumánních podmínkách v rozvojových zemích a problémech se životním prostředím ve spojitosti s elektronickým průmyslem.

Přestože poslední odstavce nevyznívají zrovna pozitivně, správné třídění a kvalifikovaná likvidace elektroodpadu pomáhá chránit životní prostředí. **Nevyhazujte elektroodpad bez rozmyslu na skládku** či do komunálního odpadu a přispějte i vy k jeho ekologické recyklaci.